

Kính thưa Thầy và các Thầy Cô!

Chúng con xin phép chia sẻ một số nội dung chính mà chúng con ghi chép trong bài Thầy Vọng Tây giảng từ 4h50' đến 6h00', sáng thứ Sáu, ngày 14/03/2025.

PHẬT HỌC THƯỜNG THỨC

BÀI 12

PHẢI BIẾT TỰ HẠ MÌNH TÔN NGƯỜI

Chúng ta thường có tập khí cống cao ngã mạn. Có hai loại ngã mạn là tăng thượng mạn và ti thượng mạn. Chúng ta cho rằng chúng ta hơn người nên chúng ta ngạo mạn, hay có những người không bằng người khác nhưng cũng ngạo mạn. Nhiều người đi đến đâu cũng khoe là có người nâng đỡ, bảo vệ cho họ, người có tâm cảnh này thì sẽ luôn bất an. Ngày tôi còn nhỏ, khi đi chơi, tôi sợ bị người khác ức hiếp nên tôi cũng thường đi cùng một người giỏi võ hoặc cao lớn hơn. Có những người tự khoe là họ là học trò, đệ tử của một người nào đó có thể lực hay người trong giới giang hồ, đây là họ đã ảo danh, ảo vọng. Nếu chúng ta là học trò của Phật Bồ Tát, Thánh hiền nhân thì chúng ta mới đáng tự hào; Nếu chúng ta là học trò của những người bị xã hội ruồng bỏ thì chúng ta không có gì đáng khoe.

Người mà trong nội tâm trống rỗng thì họ cần phải có bề ngoài che đậy. Nếu trong nội tâm chúng ta đầy ắp niềm vui, sự an lành thì chúng ta không cần phải khoe khoang. Trước đây, tôi đi xe đạp, tôi thường ngồi lau từng que nan ở bánh xe, tôi có thể bỏ ra hàng giờ để chăm sóc chiếc xe nhưng tôi không dành thời gian để kiểm điểm, sửa đổi mình. Nếu nội tâm chúng ta trống rỗng thì chúng ta đáng thương mà chúng ta không biết mình đáng thương! Nếu nội tâm chúng ta đầy niềm vui, tự tin thì chúng ta không cần biện bạch.

Tại sao con người lại cống cao ngã mạn? Phật Bồ Tát, Thánh Hiền nhân khiêm hạ đến tận cùng. Hòa Thượng từng nói: **“Họ giành lần thứ nhất thì chúng ta nhường, họ giành lần thứ hai, thứ ba thì chúng ta cũng nhường”**. Người khác chỉ cần có ý muốn giành thì Hoà Thượng đã nhường. Tất cả những việc chúng ta đang làm mà họ có ý muốn giành thì chúng ta nhường, chúng ta không dính mắc vào bất cứ thứ gì.

Hòa Thượng nói: **“Cống cao ngã mạn là tập khí, phiền não vô cùng nghiêm trọng, nếu chúng ta có tập khí này thì chúng ta sẽ từ chối, không tiếp nhận bất cứ thiện pháp nào”**. Nếu chúng ta không tiếp nhận thiện pháp thì chúng ta không thể tu hành, thay đổi, tiến bộ. Chúng ta thường nghĩ rằng: **“Người đó có gì hơn mình?”**, đây là chúng ta: **“Tự dĩ vi thị”**. Chúng ta tự cho mình là đúng, là hơn người thì chúng ta đã cống cao ngã mạn. Người cống cao ngã mạn thì không tiếp nhận, làm theo lời của người khác mà làm theo cách riêng của mình. Người biết vâng lời, làm theo thì người đó mới có thể có

thành tựu, có tương lai xán lạn. Chúng ta cống cao ngã mạn thì chúng ta sẽ bị cống cao ngã mạn hại chết.

Người phạm phải tập khí cống cao ngã mạn thì sẽ tổn hại đến chính mình và chúng sanh. Nếu chúng ta cống cao ngã mạn thì khi Phật Bồ Tát đến nhắc nhở chúng ta cũng không quan tâm vì chúng ta đang mải chạy theo danh lợi. Nhiều năm qua, chúng ta đã thấy rằng những người không chịu nghe lời, tự cho mình là hơn người thì đều rơi vào thảm cảnh. Người nông cuồng nói rằng Hòa Thượng chỉ có pháp giải, không có pháp hành thì hiện tại cũng đã “*te tua*”. Họ nổi danh, nổi tiếng nhưng họ nói lời cống cao ngã mạn, khinh khi một bậc tu hành chân chính nên đã rơi vào thảm cảnh một cách nhanh chóng. Chúng ta phải hết sức cẩn trọng trong khởi tâm động niệm, lời nói việc làm.

Hòa Thượng nói: “***Cả đời tôi không biết sáng tạo, tôi chỉ nghe lời và làm theo***”. Khổng Lão Phu Tử nói: “***Thuật nhi bất tác***”. “*Thuật*” là nói. Câu này nghĩa là ta chỉ nói lại những lời mà người xưa đã nói. Thích Ca Mâu Ni Phật cũng nói: “***Ta chỉ nói lại lời của bảy đời chư Phật đã nói***”. Chúng ta ở nhà, chúng ta làm theo lời Cha Mẹ, đến trường, chúng ta làm theo lời của Thầy Cô, chúng ta ở trong một đoàn thể, tổ chức thì chúng ta nghe theo chỉ đạo của đoàn thể. Người thế gian, rất ít người chịu nghe lời. Người biết nghe lời người xưa thì sẽ thành công, cãi lại lời người xưa thì sẽ thất bại. Chúng ta đều đã nhìn thấy rất nhiều bài học, tại sao chúng ta vẫn chưa phản tỉnh!

Nhiều năm qua, tôi có thể làm được những việc lợi ích cho mọi người đều là do tôi nghe lời Hòa Thượng, tôi không dám tự thêm bớt lời dạy của Ngài. Chúng ta cống cao ngã mạn thì chúng ta sẽ thất bại, chúng ta nghe lời, làm theo thì sẽ thành công. Một số học trò đi theo Hòa Thượng sau một thời gian, họ tự cho mình đủ sức để làm theo cách riêng thì gần như họ đều thất bại, đổ vỡ. Đó là vì họ bị “*danh vọng lợi dưỡng*” nhấn chìm.

Thầy Thái nói: “*Người làm con mà không biết nghe lời Cha Mẹ thì sẽ bị cuộc đời vùi dập*” và “*Cha Mẹ đi cầu khỉ còn nhiều hơn chúng ta đi trên đất bằng, Cha Mẹ ăn muối nhiều hơn chúng ta ăn cơm*”. Cha Mẹ đã trải qua gian khổ cuộc đời nhiều hơn chúng ta rất nhiều. Các bậc tu hành đã trải qua rất nhiều cung bậc của cuộc đời nên các Ngài hiểu rất rõ mọi việc, nếu chúng ta nghe lời thì chúng ta không phải trả giá, không phải rơi xuống hố. Chúng ta chỉ cần nghe lời nhắc nhở của Cổ Thánh Tiên Hiền thì chúng ta sẽ không thất bại.

Trước đây, tôi có một người bạn, một lần, tôi vào thăm họ, tôi nhắc, nếu họ làm như vậy thì có thể sẽ ảnh hưởng đến con đường tu hành của chính họ. Họ nói tôi lo xa, họ cho rằng, việc đó sẽ không làm họ chuyển đổi tâm. Khi họ không nghe lời khuyên của tôi, tôi nói, nếu lần sau, họ muốn tôi khuyên thì họ phải quỳ xuống tôi mới nói. Mấy tháng sau, khi tôi vào thăm thì họ than khổ, sau đó, họ đã bỏ hết sự tự tôn để quỳ xuống lắng nghe lời khuyên của tôi. Tôi đã cảnh báo là họ sẽ đi vào vết xe đổ của người khác mà họ không tin!

Một người lớn hơn chúng ta một tuổi thì họ cũng đã có thể hiểu biết hơn chúng ta nhiều điều. Người hơn chúng ta nhiều tuổi thì họ đã có thời gian “*lên bờ xuống ruộng*” rất nhiều lần. Hòa Thượng nói: “***Chúng ta phải biết tự hạ mình tôn người thì chúng ta mới tiếp nhận được thiện pháp***”. Nếu chúng ta “*tự dĩ vi thị*” thì chúng ta không thể tiếp nhận được thiện pháp. Thiện pháp là cách làm, cách sống, cách đối nhân xử thế tiếp vật phù hợp.

Hòa Thượng nói: “***Tự hạ mình tôn người là lễ tiết căn bản của người xưa***”. Người xưa lấy khiêm hạ làm nền tảng trong đối nhân xử thế tiếp vật, hành động tạo tác. Ngày trước, nếu con người không có lễ tiết này thì họ không thể lập thân lập nghiệp. Người ngày nay có một chút sở học thì đã cho rằng mình giỏi hơn người. Đây là họ đã: “*Mục hạ vô nhân*”. Dưới mắt không người. Trong tu hành, chúng ta khiêm hạ, hạ mình tôn người thì chúng ta mới tiếp nhận được những phương pháp tốt để sửa mình.

Từ khi bắt đầu giảng Kinh nói pháp đến khi sắp vãng sanh Hòa Thượng luôn nói: “*Thầy của tôi nói*”, “*Lão sư của tôi nói như vậy*”. Một Lão nhân 90 tuổi mà luôn nhắc đến Thầy của mình, đây là việc làm mà chúng ta nên học hỏi. Có người cho rằng, nếu họ nói “*Thầy của tôi nói*” thì sẽ cảm thấy mình không mạnh mẽ, chưa có chỗ đứng. Nhiều người con không muốn nhắc đến Cha Mẹ vì họ cho rằng Cha Mẹ mình nghèo khổ, không có học. Nhiều người học trò không muốn nhắc đến Thầy. Đây là họ đã “*cống cao ngã mạn*”.

Hòa Thượng nói: “***Khi Phật ở đời, Ngài tôn kính tất cả mọi người, không dám xem nhẹ bất cứ một chúng sanh nào***”. Phật, Thánh Hiền đều đã làm ra tấm gương cho chúng ta. Nếu chúng ta hiểu rõ đạo lý thì chúng ta sẽ không dám xem thường chúng sanh. Trên Kinh nói: “***Tất cả các thân nam là Cha chúng ta trong đời quá khứ, tất cả thân nữ là Mẹ của chúng ta trong đời quá khứ***”. Thích Ca Mâu Ni Phật cũng đã nói: “***Ta là Phật đã thành tất cả chúng sanh là Phật sẽ thành***”. Tất cả chúng sanh trong quá khứ đều đã từng là Cha Mẹ của chúng ta, tương lai họ sẽ là một vị Phật. Tất cả chúng sanh tương lai sẽ là một vị Phật vậy chúng ta có dám khinh thường một vị Phật không? Người hiểu đạo lý này thì sẽ làm một cách triệt để. Hòa Thượng dạy bảo chúng ta một cách rõ ràng đồng thời làm ra tấm gương để chúng ta học tập. Ngày nay, chúng ta nói được nhưng không làm được.

Ngày trước, khi Ngài Lục Tổ Huệ Năng đi bán củi, Ngài nghe thấy một vị cư sĩ tụng “***Kinh Kim Cang***”, sau khi nghe câu: “***Ứng vô sở trụ, nhi sinh kỳ tâm***” thì Ngài khai ngộ, nội tâm Ngài bừng sáng. Khi Ngài đến Hoàng Mai, Ngài gọi mọi người là “*thượng nhân*”, cung kính với tất cả mọi người. Thích Ca Mâu Ni Phật là một vị Phật, Lục Tổ Huệ Năng là bậc chứng đạo, được truyền y bát nhưng các Ngài cung kính với tất cả mọi người, Ngài xưng mọi người là “*thượng nhân*”, các Ngài là “*hạ nhân*”. Phạm phu chúng ta thì ngược lại, chúng ta tự xem mình là “*thượng nhân*”.

Hòa Thượng nói: **“Lục Tổ Huệ Năng chính mình đã chứng được pháp thân vậy mà Ngài tôn kính tất cả mọi người như vậy. Đây là một người chân thật có đạo”**. Ngài Lục Tổ Huệ Năng là bậc minh tâm kiến tánh, pháp thân đại sĩ không phải là người thông thường nhưng Ngài luôn tôn kính với tất cả mọi người. Người chân thật có đạo mới có tâm khiêm hạ đến như vậy, người không có đạo mới **“cống cao ngã mạn”**.

Trong **“Pháp Đàn Kinh”** có nói: **“Nhược chân tu hành nhân, bất kiến thể gian quá”**. Người chân thật tu hành không thấy lỗi thể gian. **“Không thấy”** là không dính mắc, không phải là không thấy điều sai quấy ở người. Người chân thật tu hành thì họ dành thời gian kiểm soát lỗi của chính mình, không có thời gian đi nhìn lỗi người, nếu có chúng sanh hữu duyên thì các Ngài khuyên bảo bằng tâm chân thành, cung kính. Người không có đạo thì hành xử theo tập khí, phiền não của chính mình.

Hòa Thượng nói: **“Người ngày nay có một chút danh, một chút thân phận thì liền cống cao ngã mạn, tự cho mình là cừ khôi hơn người. Đây là đặc biệt sai lầm! Chúng ta có bằng Lục Tổ Huệ Năng không? Chúng ta có bằng Thích Ca Mâu Ni Phật không mà tại sao chúng ta cống cao ngã mạn đến như vậy!”**. Chúng ta tự suy nghĩ xem chúng ta có bằng Tổ Sư Đại Đức, có bằng Bồ Tát không? Tổ sư Đại Đức, Bồ Tát vô cùng khiêm hạ, các Ngài tôn kính tất cả chúng sanh.

Người thể gian thường cho rằng: **“Người tài giỏi thì được quyền cống cao ngã mạn”**. Người thể gian cho rằng người tài giỏi thì họ đáng được tự hào, người tài giỏi ở thể gian thì thường có bệnh cống cao ngã mạn. Người chân thật học Phật thì càng tài giỏi các khiêm hạ. Người chân thật học Phật thì họ biết tự tánh của chúng sanh là không hơn không kém. Tự tánh của chúng sanh vốn dĩ đầy đủ, mỗi chúng sanh đều có đầy đủ phước báu, năng lực, tướng hảo của Phật. Chúng ta biết rõ tự tánh của chúng sanh đều như nhau vậy thì chúng ta tự hào, tự mãn với ai? Phật Bồ Tát, Tổ Sư nhìn thấy tự tánh của chúng sanh vốn dĩ như chư Phật nên các Ngài khiêm hạ đến tận cùng. Chúng sanh không nhìn thấy điều này nên mới phân biệt người cao, người thấp. Phật nhìn thẳng vào tự tánh của chúng sanh, các Ngài biết rằng tự tánh của chúng sanh vốn dĩ đầy đủ. Nhà Phật nói: **“Phật Phật đạo đồng”**. Tất cả chúng sanh đều có tính Phật, tự tánh của chúng sanh đều là Phật. Phật nhìn vào tự tánh thì thấy chúng sanh đều bình đẳng. Phạm phu thấy Phật và chúng sanh khác biệt.

Hòa Thượng từng nói: **“Khi thành Phật rồi thì mới thấy chúng sanh là Phật”**. Chúng sanh thì nhìn thấy chúng sanh khác gầy béo, cao thấp, tài giỏi, bất tài. Hòa Thượng từng nói: **“Kẻ trộm có tâm là trộm nên họ nhìn thấy mọi người đều là trộm”**. Kẻ trộm luôn hoài nghi, nghi ngờ người khác.

Phật không nhìn chúng sanh ở nơi tập tánh mà nhìn ở tự tánh. Chúng sanh nhìn chúng sanh ở nơi tập tánh. Tập tánh của chúng sanh bị nhiễm bởi ngoại cảnh bên ngoài nhưng họ chỉ diễn bày trong thời gian ngắn như vậy, khi họ trở về với tự tánh thì tự tánh của họ cũng thuần tịnh, thuần thiện như Phật Bồ Tát, không hề khác biệt. Hiện tại, chúng

ta đều đang sống theo tập tánh, chưa quay về được với tự tánh. Khi chúng ta quay về được với tự tánh thì chúng ta sẽ nhìn thấy chúng sanh không có khác biệt, tất cả đều thuần tịnh, thuần thiện.

Phật Bồ Tát nhìn thấy chúng sanh sai lầm thì các Ngài chờ đợi, khi nào họ giác ngộ, quay đầu thì Phật Bồ Tát liền xuất hiện để tiếp độ. Ngày nay, chúng ta biết rằng, nếu chúng ta buông người nào đó ra thì họ sẽ phạm phải sai lầm nghiêm trọng, thậm chí họ có thể mất mạng nhưng chúng ta vẫn phải buông họ, khi nào họ chân thật giác ngộ quay đầu thì chúng ta mới có thể cứu họ. Có những người họ cho rằng họ giỏi hơn Phật Bồ Tát, họ dùng mọi cách để cứu giúp một ai đó nhưng đây là họ đã sai. Chúng ta đừng cưỡng cầu, nếu chúng ta cưỡng cầu mà chúng ta phiền não, người khác cũng phiền não.

Hòa Thượng từng nói: ***“Bạn đừng tưởng trong cuộc đời đầy đau khổ này bạn chỉ có một mình, Phật Bồ Tát luôn ở bên bạn dõi theo, chỉ cần bạn chân thật giác ngộ quay đầu thì Phật Bồ Tát liền sẽ xuất hiện để cứu giúp bạn”***. Khi Phật Bồ Tát đến, các Ngài không hiện thân Phật Bồ Tát mà có thể là ở trong hình dáng của một người nông dân, một người lái xe, một người phu đường hay một công nhân vệ sinh. Người thế gian nói: ***“Phật Bồ Tát đừng gạt nước mắt nhìn chúng sanh đi vào vòng sanh tử”***. Đây là cách nói cảm tình của người thế gian, Phật Bồ Tát không gạt nước mắt nhưng khi Phật Bồ Tát nhìn thấy chúng sanh đi vào con đường tội lỗi, các Ngài cũng không biết làm thế nào để cứu giúp họ. Chúng ta phải chân thật giác ngộ, chân thật quay đầu thì Phật Bồ Tát, các bậc Thiện nhân mới có thể giúp chúng ta. Chúng ta không chân thật giác ngộ, quay đầu thì các Ngài cũng ***“bó tay”***.

Chư Phật Bồ Tát có thần thông, đạo lực nhưng các Ngài không dùng thần thông để độ chúng sanh. Phật dùng thân giáo để độ chúng sanh. Phật đã làm ra tấm gương làm thế nào để vượt thoát sinh tử, từ đó Ngài giảng dạy cho chúng sanh. Phật đã thân chứng, chính Ngài tu hành có thành tựu, sau đó, Ngài mới dạy chúng ta cách tu hành để đạt đến thành tựu. Phật nói những gì Ngài đã làm. Phật Bồ Tát đều dùng thân giáo để độ chúng sanh. Ngày nay, chúng ta muốn tiếp cận, độ chúng sanh chúng ta cũng phải dùng thân giáo. Người ngày nay, chỉ cần có một chút danh, một chút lợi thì họ đã cống cao ngã mạn. Nếu chúng ta cống cao ngã mạn, không muốn tiếp nhận thì Phật Bồ Tát đến cũng không tiếp độ được chúng ta.

Trong xã hội hiện đại, Phật không dùng thân Phật để tiếp độ chúng sanh. Hòa Thượng nói: ***“Sự chứng đắc của Lục Tổ Huệ Năng cũng giống như sự chứng đắc của Thích Ca Mâu Ni Phật dưới gốc cây Bồ Đề nhưng vào thời kỳ của Lục Tổ, Ngài đã không thể dùng thân Phật để tiếp độ chúng sanh”***. Thời kỳ hiện đại, Phật Bồ Tát đến thế gian thì các Ngài không thể dùng thân Phật, thân của Tổ Sư mà phải dùng thân phù hợp với xã hội hiện đại.

Hòa Thượng nói: ***“Nếu chúng ta muốn có thành tựu thì chúng ta phải giác ngộ là nhất định phải biết tự hạ mình tôn người”***. Hòa Thượng hết lòng, hết dạ khuyên bảo

chúng ta. Ngài đã nhắc nhở chúng ta sửa đổi tập khí nghiêm trọng nhất của chúng ta đó là “*cống cao ngã mạn*”.

Hòa Thượng thường nhắc chúng ta loại trừ các tập khí: “*Tham, sân, si, mạn*”. “*Mạn*” là ngã mạn, tự cho là mình hơn người, thậm chí chúng ta không bằng người, chúng ta cũng ngạo mạn. Chúng ta nhìn thấy người khác đi xe đẹp, có nhà đẹp thì chúng ta nghĩ rằng đi xe đẹp, ở nhà đẹp cũng không có ý nghĩa gì. Đây là trạng thái “*ti thượng mạn*”, không bằng người cũng ngạo mạn.

Chúng ta không bằng người thì chúng ta phải nỗ lực học tập người, chúng ta nỗ lực học tập thì chúng ta sẽ dần dần tiến bộ. Có những người không bằng người nhưng họ cũng không thích học tập người khác. Thí dụ, người khác giỏi nên họ làm được mọi việc, chúng ta không làm được việc gì nhưng chúng ta vẫn tự đắc, chúng ta cho rằng mình không làm được việc gì cũng không sao. Trong mỗi chúng ta đều có sẵn hai tập khí xấu ác này. Chúng ta đang ở trạng thái “*tăng thượng mạn*” hay “*ti thượng mạn*”? Chúng ta giỏi nên chúng ta cống cao ngã mạn hay chúng ta bất tài vô dụng mà vẫn ngạo mạn? Tập khí này rất đáng sợ. Hòa Thượng nói: “***Đây là chương đạo, chương ngại chúng ta đến với đạo***”. Chúng ta không chịu tiếp nhận thì chúng ta không thể đến với đạo, chúng ta bác bỏ tất cả những lời dạy, thiện pháp, điều hay lẽ phải. Nếu chúng ta chỉ tin vào chính mình thì chúng ta đã tự mình chương đạo mình!

Nam Mô A Di Đà Phật

Chúng con xin tùy hỷ công đức của Thầy và tất cả các Thầy Cô!

Nội dung chúng con ghi chép lời giảng của Thầy có thể còn sai lầm và thiếu sót. Kính mong Thầy và các Thầy Cô lượng thứ, chỉ bảo và đóng góp ý kiến để tài liệu học tập mang lại lợi ích cho mọi người!